

Co-funded by the
European Union

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
У ГЛОБАЛЬНОМУ ПОСТУПІ»

ТЕЗИ

20 - 23 червня 2024 року

м. Миколаїв

за проектами:

- CBHE Erasmus+ KA 2 DEFEP «Дистанційна освіта майбутнього: кращі практики ЄС у відповідь на запити сучасних здобувачів вищої освіти і представників ринку праці»
- CBHE Erasmus+ KA 2 PROMENT «Сприяння професійній освіті та активній участі студентів через становлення комплексної системи менторства та тьюторства у ЗВО»
- Erasmus+ Jean Monnet Module EACS «Антикорупційні європейські стандарти як запорука формування громадянського суспільства»

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

УДК 378(477):327.3 (043.2)

I 73

I 73

Інтернаціоналізація вищої освіти України у глобальному поступі : Міжнар. наук. - практ. конф. 20 – 23 черв. 2024 р., м. Миколаїв : тези / Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2024. – 236 с.

У збірнику містяться матеріали доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції «Інтернаціоналізація вищої освіти України у глобальному поступі».

Проекти співфінансуються Європейським Союзом, проте висловлені погляди та думки належать лише авторам цього проєкту і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні грантодавець не можуть нести за них відповідальність.

УДК 378(477):327.3 (043.2)

ISBN 978-966-336-451-3

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2024

УДК 378.016:81'243]:327.3](043.2)

Четверик В.К.

*доктор філософії за спеціальності «Філологія»,
викладач кафедри теорії і практики англійської мови,
Харківський національний педагогічний університет імені
Г. С. Сковороди, Харків, Україна*

Гуліч О.О.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і практики англійської мови,
Харківський національний педагогічний університет імені
Г. С. Сковороди, Харків, Україна*

ГАЛУЗЬ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ЯК ПОСУТНІЙ СКЛАДНИК ПРОЦЕСУ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ

Сучасне суспільство перебуває в стані активних інтеграційних процесів до міжнародної спільноти, освітня галузь не стала винятком у цьому напрямі. У контексті соціальних потрясінь останніх років процеси інтернаціоналізації освіти та її інтеграції до світової академічної площини набули динамічного розвитку, що пов'язано з низкою академічних, економічних, соціокультурних та політичних чинників. На сучасному етапі посилюються наукові зв'язки,

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

налагоджуються партнерські проекти між закладами освіти різних рівнів та різними організаціями, упроваджується виконання різних проектів між представниками різних країн, розвивається парадигма академічної мобільності, дуальної освіти тощо, що сприяє обміну досвідом, знаннями та інноваційними досягненнями в різних галузях.

Такі тенденції формують умови необхідні для реалізації нових підходів до організації освітнього процесу, підготовки спеціалістів нового покоління, здатних до мобільності та роботи в стані постійних трансформацій соціальної галузі, удосконалення освітніх програм та методик навчання тощо. Важливу роль у цьому відіграє також і академічна мобільність, програми обміну здобувачами та викладачами (як-от: Erasmus+, Fulbright та інші), міжнародні стажування, залучення іноземного досвіду, що сприяє взаємному збагаченню культур, обміну знаннями, формуванню глобальної світової академічної та підприємницької спільноти.

У цьому контексті варто зазначити, що важливим складником процесів інтернаціоналізації є підготовка майбутніх фахівців, які здатні розвиватися та працювати в умовах постійних соціальних, економічних, технологічних трансформацій, мобільності тощо та які будуть спроможні до навчання впродовж життя (Lifelong Learning) тощо. Зі свого боку, для спеціалістів, які б були конкурентоспроможними на міжнародному ринку праці, присутньою професійною компетентністю є саме *іншомовна комунікативна компетентність*. Володіння іноземними мовами стає критично важливим, оскільки дає змогу ефективно взаємодіяти в багатомовному середовищі, брати участь у міжнародних проектах та обмінах, а також отримувати доступ до найновіших досягнень, наукових досліджень, публікацій тощо.

Зазначимо, що іншомовна комунікативна компетентність включає не тільки уміння та навички розмовляти іноземною мовою, але й розуміння культурних особливостей різних країн та народів, здатність до міжкультурної комунікації та адаптації до різних соціокультурних контекстів[1]. Це сприяє успішній комунікації та вдалій побудові партнерських стосунків, більш глибокому розумінню та ефективній співпраці з представниками інших країн, що є необхідним компонентом процесів успішної та ефективної інтернаціоналізації та інтеграції до світової спільноти. Отож, це комплексна галузь, яка вимагає постійного розвитку та вдосконалення, та є важливим складником успішної інтернаціоналізації суспільства.

Проте доволі часто стан іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти обмежений низкою чинників, які мають негативний вплив на якість розвитку іншомовної компетентності. Зокрема, це обмежена кількість аудиторних годин, відведених на опанування іноземної мови, недостатнє матеріально-технічне забезпечення, невдалі методики навчання, теоретична спрямованість навчального процесу, великі академічні групи, що унеможливує розвиток умінь та навичок практичного використання мови, недостатній спектр дисциплін вільного вибору іншомовного спрямування, а також відсутність мотивації здобувачів. Ці чинники значно знижують можливості для оволодіння іноземними мовами. Отож, розвиток іншомовної компетентності та її складників вимагає, зокрема: пошуку шляхів упровадження нових методик навчання мов; використання сучасних технологій; створення мовних середовищ, де студенти могли б розвивати іншомовні навички; залучення носіїв мови, участь у міжнародних конференціях та інших заходах тощо.

Для подолання зазначених проблем варто впроваджувати нові підходи до організації процесу вивчення іноземних мов. Насамперед слід проводити роботу, яка б сприяла збільшенню кількості годин, виділених на іншомовну підготовку здобувачів різних галузей, удосконаленню навчальних програм, адаптуючи їх до сучасних вимог та міжнародних стандартів мовної освіти. Зокрема, корисною може бути імплементація предметно-мовного інтегрованого навчання (Content and Language Integrated Learning / CLIL) або його елементів у процес фахової підготовки фахівців тієї чи тієї галузі. За такого підходу опанування мови та формування професійних компетентностей відбувається одночасно в межах професійно-орієнтованих дисциплін [5; 6]. Особливістю є те, що змістовний компонент профільного предмету вивчається іноземною мовою, що дає змогу використовувати іноземну мову як інструмент для опанування профільних дисциплін. Це, зі свого боку, сприяє як розвитку іншомовної компетентності, зануренню у своєрідне автентичне середовище, знайомству з професійною іншомовною лексикою та термінологією, так і розвитку професійних компетентностей [3]. Здобувачі розвивають уміння спілкуватися іноземною мовою не тільки в побутовому середовищі, а й у професійному. Здебільшого такий підхід може допомогти в підвищенні мотивації до опанування мови, оскільки здобувачі на практиці спостерігають реальне використання іншомовних комунікативних навичок. Додатково CLIL сприяє розвитку критичного

мислення та когнітивних навичок, спонукає здобувачів до активної навчальної діяльності, аналізу та синтезу інформації іноземною мовою. Це інтенсифікує навчальні процеси та робить їх більш продуктивними. Упровадження занять у контексті такої методики (або використання її елементів) може відбуватися поступово, даючи змогу здобувачам адаптуватися до такого формату занять; у контексті організації освітнього процесу такий підхід дає змогу частково розв'язати проблему браку аудиторних годин, відведених на опанування іноземної мови, адже розвиток іншомовної компетентності може частко відбуватися в межах профільних дисциплін. Отож, імплементація предметно-мовного інтегрованого навчання або його елементів в освітній процес може суттєво підвищити рівень іншомовної підготовки та професійної компетентності здобувачів освіти, готуючи їх до викликів сучасного глобалізованого світу в умовах інтернаціоналізації.

В умовах, коли традиційні форми й методи навчання іноземних мов обумовлені низкою зовнішніх чинників, які зумовлюють складнощі в освітньому процесі, мають негативний вплив на якість та ефективність навчання, використання сучасних цифрових інструментів та інформаційно-комунікативних технологій може сприяти формуванню більш гнучкої та адаптивної системи навчання. Зокрема, впровадження таких технологій дає змогу: 1) значно підвищити мотивацію здобувачів до навчання (оскільки мобільні застосунки, різні платформи, гейміфікація процесу навчання формують інтерес та підвищують позитивний вплив на мотивацію та результати навчання; до того ж для сучасного покоління цифрова галузь є «природним» середовище для проведення вільного часу, розваг тощо [2]); 2) забезпечити індивідуальний підхід та організувати адаптивне навчання (зокрема, використання штучного інтелекту та інструментів на його основі в процесі навчання іноземних мов дає змогу адаптувати навчальні матеріали, враховувати індивідуальні потреби та інтереси здобувачів при розробленні вправ та тестів, доборі лексичних одиниць тощо, контролювати темпи засвоєння знань, що, зі свого боку, сприяє більш ефективного процесу опанування іноземної мови [4]); 3) надати розширений доступ до інформаційних ресурсів (як-от: дистанційні онлайн-курси, форуми, вебінари, репозитарії тощо); 4) підвищити рівень ефективності навчання, оскільки сучасні технології дають доступ до широкого спектру автентичних мультимедійних матеріалів, що містять зразки іншомовного мовлення, використання яких сприяє

розвитку низки необхідних умінь та навичок для успішної комунікації іноземною мовою (зокрема, розуміння усного мовлення, міжкультурного контексту, мовних особливостей тощо); 5) розвивати навички самостійного вивчення іноземної мови, оскільки здобувачі можуть самотужки опрацьовувати матеріал, представлений на навчальних платформах; планувати навчальну діяльність; обирати зручний час і місце для роботи. Таким чином, інтеграція цифрових технологій у процес навчання відкриває нові можливості для підвищення ефективності та якості іншомовної освіти, робить її доступною та гнучкою, що є суттєвим аспектом як для процесу опанування мови, так і для активізації інтернаціоналізації.

Отже, інтернаціоналізація всіх галузей сучасного суспільства спонукає здобувачів до опанування іноземної мови, яка в цьому контексті є визначальним складником прогресу суспільства. Іноземна мова є чинником активного розвитку партнерських відносин між країнами, наукової та академічної галузі, що сприяє не лише економічному зростанню, але й культурному обміну та взаємному збагаченню, технічному прогресу загалом. Знання іноземних мов відкриває широкі перспективи для здобувачів, науковців, підприємців та інших фахівців, даючи їм змогу брати участь у міжнародних проектах, стажуваннях, конференціях, а також реалізовувати міжнародні підприємницькі проекти та наукові дослідження тощо. Зазначені аспекти значною мірою підвищують статус іноземної мови як навчальної дисципліни в галузі вищої освіти, оскільки держава потребує спеціалістів зі знанням іноземної мови для активної міжнародної діяльності.

Отже, розвиток іншомовної комунікативної компетентності є суттєвим складником підготовки фахівців, здатних успішно працювати в міжнародному контексті. Це вимагає комплексного підходу, який включає вдосконалення навчальних програм, збільшення кількості аудиторних годин для опанування мови, пошуку нових методів навчання, забезпечення доступу до сучасних навчальних ресурсів та створення умов для постійної іншомовної мовної практики. Лише за таких умов можливо досягти високого рівня володіння іноземними мовами та успішної інтеграції до світової академічної та професійної спільноти.

Список використаних джерел:

1. Веретюк Т. В. Формування міжкультурної компетенції в процесі навчання української мови як іноземної. *На перетині культур: сучасні тенденції в міжнародній комунікації : тези доп. Міжнар. наук.-практ. дистантн. конф.* Харків : [б.в.], 2023. С. 18–22. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11096>
2. Гуліч О. О. Використання цифрових ресурсів при вивченні англійської мови. *Інноваційні педагогічні технології в цифровій школі : матеріали V Всеукр. (з міжнар. участю) наук.-практ. конф. молод. учених, Харків, 10–11 трав. 2023 р.* Харків, 2023. С. 119–121.
3. Четверик В. До питання імплементації елементів предметно-мовного інтегрованого навчання в умовах ЗВО: мета та зміст. *Науковий потенціал дослідника: філологічні та методичні пошуки : зб. наук. пр. викл. і студентів.* Глухів : Глухів. НПУ ім. О. Довженка, 2024. Вип. 12. С. 278–284. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/14869>
4. Четверик В. К. Ресурси зі штучним інтелектом у адаптивному навчанні іноземної мови здобувачів ЗВО. *Березневий науковий дискурс 2024 на тему: «Детермінанти посилення ролі освіти у повоєнному відновленні України» : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. для освітян, Київ, 29 берез. 2024 р.* Чернігів : Наук.-освіт. інновац. центр сусп. трансформацій, 2024. С. 75–81. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/14763>
5. Chetveryk V., Veretiuk T. Elements of Content and Language Integrated Learning (CLIL) in Higher Education Conditions. *Modern Scientific Challenges are the Driving Force of the Development of Scientific Research : XXIV International scientific and practical conference, Bruges, Belgium, May 22–24, 2024.* Bruges, 2024. Pp. 175–179.
6. Veretiuk T. Implementing CLIL Methodology Elements in the Teaching Process of Ukrainian Literature. *Learning & Teaching: after War and during Peace : Conference Proceedings of II International Scientific & Practical Conference, Kharkiv, Ukraine, 10 November, 2023.* Kharkiv, 2023. Pp. 175–176. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/13257>